

Pitääkö lääkärin olla aina töissä?

Olemme kutsumusalalla, sanotaan. Ja niinhän se suurelle joukolle lääkäreitä edelleen onkin: veri on vetänyt ihmisläheiseksi auttajaksi tai leikkaussaleihin sankaritekoihin. Mutta kutsumus ei rajoitu klo 8–15.45 tehtyyn työhön tai edes vakituisiin päivystysvuoroihin.

Klassisin lääkäreiden vapaa-aikaan tunkeutuvia tehtävät ovat epäviralliset konsultaatiot sukulaisilta tai ystäviltä. Perjantai-iltana puhelin soi kesken saunavilvoittelun: ”Hei, mä en haluaisi vaivata sua, mutta kun terkkari on jo kiinni ja mulla on nyt ollut tällaista vaivaa...” Tai: ”Mun täytyy nyt kysyä mun äidin/isän/anopin/sedän hoidosta, kun ne hoitolaitoksen X linjaukset tuntuvat vähän erikoisilta.” Näitä puheluita saavat erityisen paljon sukunsa ja ystäväpiirinsä ainoat lääkärit. Joillekin kollegoille konsultaatioita ropisee niin tiheään, että he alkavat vakavasti harkita kavereidenkin laskuttamista ylimääräisestä työstä.

Toiset meistä ovat innostuneet lääketieteen edistämisestä ja tutkimustyöstä. Monet työnantajat varsinkin perusterveydenhuollossa kuvittelevat yhä tutkimustyön olevan harrastus, jota tehdään iltamyöhällä ja viikonloppuisin puhtaasta hengen palosta. Tutkimusvapaata, saati sitten osittaista rahoitusta, ei heltä. Ei ainakaan, jos väitöskirja on jo tehty. Tutkijapiireissä väitöskirja on vasta ajokortti, joka osoittaa kyvyn itsenäiseen tutkimuksen tekoon. Monille työnantajille se on tutkijan viimeinen virstanpylväs, jonka saavutettuaan lääkäri voi palata takaisin ”tuottavaksi työntehtäjäksi” tai jatkaa ”harrastustaan” omalla ajalla,

ilman virkavapaata. Viimeistään palkattomalla vapaalla tehty omarahoitteinen matka merkittävään tutkimuskongressiin esittämään omia tutkimustuloksia ja kuulemaan alan uusimpia uutisia saa pohtimaan, onko matka toiminut virkistävänä ”lomana” vai vedetäänkö tässä tutkijaa höplästä.

*”Laita happinaamari
ensin omille kasvoillesi ja
auta vasta sitten muita”*

Lääkäreille on tarjolla paljon muitakin ammattitaitoa hyödyntäviä tehtäviä. Jääkiekko- ja jalkapalloturnauksiin tarvitaan lääkäreitä kuten myös suuriin suunnistus-, voimistelu- ja motocross-tapahtumiin. Monet lääkärit haluavat osallistua arvostamiensa lajien ja seurojen talkootyöhön. Sellaista urheilua on, ja seuran koosta riippuu, saako työstä korvauksen. Erikoisin esimerkki lienemme me partioleirien vapaaehtoiset: palkkion sijasta maksamme leirin osallistumismaksun ja käytämme viikon tai toisenkin kesälomastamme saadaksemme tehdä töitä armeijalta lainatuissa teltoissa ja konteissa keskellä metsää. En tiedä parempaa tapaa päästä soluttautumaan nuorten sekaan ja ihastelemaan heidän kykyään organisointiin ja

yhteisen hyvän edistämiseen. Parhaimmillaan vapaaehtoistyö tarjoaakin erilaisen näkökulman rakkaaseen harrastukseen, pahimmillaan pyynnöt kertyvät pienelle joukolle aktiiveja, joille talkootyö muodostuu taakaksi.

Oma lukunsa ovat lääkärit, joiden kutsumus liittyy laajempaan maailman parantamiseen. Lääkäreitä on paljon mukana erilaisissa humanitäärisissä järjestöissä, niin hallituksissa kuin kenttätöissäkin tiheimpiä viidakoita myöten. Lääkärit kouluttavat, pitävät yleisöluentoja ja antavat asiantuntijahaastatteluja myös iltaisin ja kesken lomien. Jotkut lääkärit jopa kirjoittavat tietokirjoja levittääkseen tutkittua tietoa ja taistellakseen huuhaata vastaan. Osa toteuttaa tätä tehtävää modernisti sosiaalisen median eri kanavilla. Kummallinen juttu tuo kutsumus.

Pitäisikö lääkäreiden vetäytyä vapaaehtoistyöstä ja yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta? Ei pitäisi. Uskon, että olemme saaneet elämässä paljon, ja ”aateluus velvoittaa” meitä myös antamaan. Tässä ajassa sekä yhteisölliselle talkootyölle että oikean tiedon levittämislle on valtava tarve. Pitääkö lääkärin sitten olla aina töissä? Ei pidä. Niin arvokasta kuin kaikki edellä mainittu työ onkin, omasta jaksamisesta on pakko pitää huolta. ”Laita happinaamari ensin omille kasvoillesi ja auta vasta sitten muita” tarkoittaa sitä, että velvollisuudentuntoisimmankin lääkärin on voitava vaihtaa vapaalle aika ajoin. Lääkärin on osattava asettaa rajansa itse, sillä ulkopuoliset ohjeet sotisivat lääkärin autonomiaa vastaan. Joskus on vain uskallettava sanoa: ”Olen pahoillani, mutta en voi ottaa tä-

hän tilanteeseen kantaa.” On voitava heittäytyä nauttimaan ulkoilmasta, musiikista, perheestä ja ystävistä tai vaikka käsitöistä. Tai voitava vain olla ja hengittää. ■

SILJA KOSOLA, LT, yleislääketieteen erikoislääkäri, nuorisolääketieteen dosentti
HUS, Lasten sote-yhteistyökeskus, Lastentautien tutkimuskeskus ja Helsingin yliopisto